

Hardsyssel Historisk Samfund udsender med jævne mellemrum et elektronisk nyhedsbrev til vores medlemmer med stort og småt om arrangementer, hvad bestyrelsen har gang i, og hvad du som medlem kan forvente og glæde dig til.

HUSK! sommermødet i Smedenens Hus i Lem!

Har du husket at tilmelde dig Hardsyssel Historisk Samfunds sommermøde lørdag den 11. juni kl. 14-17 i Smedenens Hus i Lem, Bredgade 77, 6940 Lem St.? Hvis ikke, kan du nå det endnu. Sidste frist for tilmelding er fredag den 3. juni. Du kan tilmelde dig mødet på Historisk Samfunds hjemmeside www.hardsyssel.org eller til foreningens formand, Gudrun Gormsen, på tlf. 5153 6560.

På sommermødet holder Per Lunde Lauridsen foredrag om "Smedene i Lem". Lem er ofte blevet karakteriseret som "Danmarks største industriby" – målt i forhold til byens indbyggertal. Det skyldes byens mange metalvirksomheder. Grundstenen til Vestas blev f.eks. lagt i Lem.

De lokalhistoriske arkiver (4)

Med jævne mellemrum laver Hardsyssel Historisk Samfund i sine nyhedsbreve til medlemmerne portrætartikler om og med de lokalhistoriske arkiver i foreningens område. I serien har vi hidtil bragt artikler med **Hee Lokalhistoriske Arkiv** i Ringkøbing-Skjern Kommune, **Lokalarkivet for Thyborøn-Harboøre-Engbjerg** i Lemvig Kommune og **Ulfborg-Vemb Lokalhistoriske Arkiv i Holstebro Kommune**. Her i nyhedsbrev nr. 38 i maj 2022 sætter vi fokus på **Lokalhistorisk Arkiv for Gjellerup Sogn** i Herning Kommune. (Alle artikler kan også læses på Hardsyssel Historisk Samfunds hjemmeside www.hardsyssel.org under ikonet "De lokalhistoriske arkiver" eller i tidligere nyhedsbreve på hjemmesiden).

Anders Sørup er arkivleder.

Lokalhistorisk Arkiv for Gjellerup Sogn

I beskedne rammer, men med en stor berøringsflade

Der rutes ikke med pladsen i Lokalarkivet for Gjellerup Sogn. Arkivet har kun 26 kvadratmeter til rådighed i et lokale i tilknytning til Hammerum-Gjellerup Hall'en. Til gengæld er de beskedne rammer godt udnyttet, og det er ikke altid størrelsen, det kommer an på. I hvert fald er det en kendsgerning, at lokalarkivet trods sin beskedne fysiske base har en stor berøringsflade til lokalbefolkningen i sognet og andet godtfolk, der føler en historisk tilknytning til sognet.

De seks frivillige i arbejdet i Lokalhistorisk Arkiv for Gjellerup Sogn. Bagest fra venstre: Jens Emil Toustrup, Jette Højland Jensen, Jens Jørgen Storgaard Rask og Jørgen Nielsen. Forrest fra venstre: Kaj Lindbjerg og Anders Sørup. Sidstnævnte er den daglige leder af arkivet. Kaj Lindbjerg er også formand i bestyrelsen for støtteforeningen bag arkivet. Med i bestyrelsen for støtteforeningen, der tæller fem medlemmer, er også blandt de frivillige på billedet Jens Jørgen Rask og Jette Højland Jensen.

- Vores støtteforening har ca. 225 medlemmer. Når foreningen holder generalforsamling, møder mellem 90 og 120 medlemmer op for bl.a. at høre foredrag med lokalhistorisk islæt. I løbet af året har støtteforeningen fast tre årlige arrangementer under temaet "Kend dit sogn", og der er næsten altid stor tilslutning. I december hvert år udkommer vores årbog "Mands Minde", og det er en bestseller hver gang. 60 pct. af medlemmerne møder da fysisk op i arkivet for at hente deres eksemplar af årbogen. Og vi har ca. 1.000 følgere i vores Facebook gruppe. Det er eksempler på, at det lokalhistoriske står i ret høj kurs i sognet, understreger de seks frivillige, der udgør den faste bemanning i arkivet.

De seks er Anders Sørup, der er arkivleder, Jens Emil Toustrup, Jette Højland Jensen, Jens Jørgen Storgaard Rask, Jørgen Nielsen og Kaj Lindbjerg. De mødes hver torsdag eftermiddag kl. 13-16 for at samle lokalhistorien op og bearbejde det materiale, som arkivet modtager løbende.

De kommer hinanden ved

- Den beskedne plads sætter grænserne for, hvor mange frivillige vi kan være i arkivet. Der er ikke plads til flere. Til gengæld kommer vi seks på alle måder hinanden ved. Har vi et spørgsmål under arbejdet i arkivet, så kan vi som re-

Der arbejdes hver torsdag eftermiddag kl. 13-16 i arkivet.

Der er både kaffe og brød hver torsdag eftermiddag, når de frivillige mødes i lokalarkivet, og det er som oftest Jette Højland Jensen, der står for bagværket. Denne artikels forfatter kan skrive under på, at bagværket er af høj kvalitet.

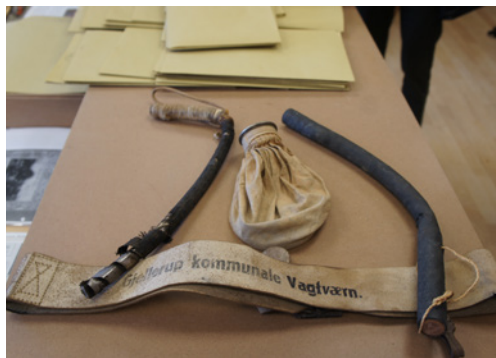
gel finde bud på svaret lige på den anden side af bordet. I tidligere erhverv og af sind er vi meget forskellige. Det betyder, at vi har meget forskelligt at byde ind med og forskellige kompetencer, som vi kan udnytte i fællesskabet. Selv om vi nok alle er "lidt nørdede" i forhold til lokalhistorien, så går det ikke op i arbejde det hele. Der skal også være plads til det sociale samvær. Vi er ikke lige effektive i arkivet hver dag, men vi har udstyr til, at vi også kan arbejde hjemmefra, hvilket vi af interesse i øvrigt også gerne gør, siger de seks frivillige.

At de seks er ret effektive i deres arbejde for og i arkivet, understreges af, at alt det materiale, der er kommet ind, ER registreret. Ifølge arkivleder Anders Sørup er Lokalarkivet for Gjellerup Sogn det eneste af de 14 arkiver under "Historiens Hus" i Herning Kommune, som er så godt med. Det giver tid, rum og arbejdsmæssigt overskud til at finpudse tingene.

Det gemmer arkivet bl.a.

Og nu vi er ved "tingene", så er her en oversigt over, hvad arkivet bl.a. rummer af lokalhistorisk viden og overleveringer:

- Vi har 650 numre af arkivalier, f.eks. dokumenter, protokoller og skøder. Vi har ca. 17.000 billeder registreret i det

Det meste af materialet i Lokalarkivet for Gjellerup Sogn består af dokumenter, protokoller og andre former for arkivalier af den art. Men i arkivets gemmer er bl.a. også disse kuriøse effekter, som Gjellerup Kommunale Vagtvarn brugte til at sætte sig i respekt med, hvis det blev nødvendigt. Det er to knipler og en pose med stålsluger i.

I samarbejde med støtteforeningen udgiver lokalarkivet hvert år i december årbogen "Mands Minde". Den er udkommet siden 2003.

digitale system Arkibas. Vi har 514 lokalhistoriske bøger, og vi har 160 glasplader med alle mulige former for motiver i sognet fra omkring 1900-tallet. Desuden har vi enkelte museumsgenstande og et par gamle foreningsfaner, fortæller Anders Sørup.

Gjellerup Sogn, der i dag har ca. 9.000 indbyggere, har to store bysamfund – Gjellerup og Hammerum. Det har naturligvis gennem tiderne affødt konkurrence og stridigheder i større eller mindre grad. I dag er der højst for sjov lidt smådrillerier og voksenmobning "på tværs af bækken".

- I ca. 50 år har Gjellerup og Hammerum hvert år holdt "en knyt sammen uge" for at styrke fællesskabet. Nu er skolerne i de to respektive bysamfund nedlagt og samlet i en ny, moderne skole, Lindbjergskolen, der ligger i tilknytning til Hammerum-Gjellerup Hall'en og dermed i øvrigt også ganske få meter fra vores lokalhistoriske arkiv. Den nye skole, der ligger helt centralt i midten af de to sogne, var lige det sidste, der skulle til for at skabe stor samhørighed. Bortset altså fra retten til gensidige drillerier og "mobning" på tværs af byskel. Det hører sig til alle steder, lyder det lunt fra folke i lokalarkivet.

Særlige kendetegn

Spørger man dem om deres bud på, hvad der i lokalhistorisk perspektiv og udadtil er særlige kendetegn ved Gjellerup Sogn, nævner de følgende eksempler – eksempler, som dermed også fylder meget i den lokalhistorie, der er samlet op i arkivet:

Gjellerup Kirke, der er Danmarks ældst daterede kirke fra år 1140, er ét eksempel. Et andet er Gjellerup Sogn som indremissionsk højborg og det alternativ, der førte til oprettelsen af Hammerum Valgmenighed i starten af 1900-tallet. Af andre eksempler nævner de Hammerum Landbrugsskoles betydning indadtil og udadtil og "A Luhn Marken" – et marked, der blev holdt et par gange om året i Lund fra 1720 til og med 1876, hvorefter markedet blev flyttet til Herning.

Som nævnt udgiver lokalarkivet i samarbejde med Lokalhistorisk Forening for Gjellerup Sogn hvert år en årbog med titlen "Mands Minde". I disse Me Too tider lyder denne titel måske ikke "politisk korrekt" i nogles ører. Men stillet over for spørgsmålet, om det kunne give anledning til at ændre titlen på årbogen, lyder det samstemmende svar med glimt i øjnene fra de seks frivillige i arkivet:

- Det kommer ikke til at ske. I mands minde siden 2003 har årbogen slået sit navn fast i lokalbefolkningens bevidsthed. Så titlen ændres der ikke på – i hvert fald ikke, mens vi har med det at gøre!!

Fakta om Lokalhistorisk Arkiv for Gjellerup Sogn

Hvis du skaffer et nyt medlem til Hardsyssel Historisk Samfund, får du denne bog "Fattiggårde og fattighuse i Ringkøbing Amt" gratis.

- * Arkivet er det ældste af sin art i Herning Kommune. Det blev startet den 15. oktober 1964. Arkivets første leder var pensioneret postmester A. P. Frøbert.
- * De første år havde arkivet til huse i et kælderlokale på Hammerum Skole. I dag er rammerne et lokale i tilknytning til Hammerum-Gjellerup Hall'en.
- * Arkivet er selvkørende, men hører administrativt og organisatorisk under "Historiens Hus", der er en del af Herning Bibliotek. Herning Kommune betaler arkivets husleje, lys og varme.
- * Seks frivillige mødes hver torsdag kl. 13-16 i arkivet og bearbejder det lokalhistoriske materiale, som arkivet modtager løbende. De står også for artikler og historier i og udgivelse af årbogen "Mands Minde".
- * Lokalhistorisk Forening for Gjellerup Sogn er støtteforening for arkivet. Foreningen har ca. 225 medlemmer. Det årlige kontingent er 100 kr. for enkeltmedlemmer og 150 kr. for par. Ud over den årlige generalforsamling har foreningen tre årlige arrangementer, f.eks. virksomhedsbesøg, besøg på kulturelle steder, byvandring og foredrags aftener.

Skaf et nyt medlem - så får du en bog som gave

Hardsyssel Historisk Samfund vil gerne have flere medlemmer. Hvis du som nuværende medlem af foreningen vil hjælpe med det, så får du som gave et eksemplar af bogen om fattiggårde og fattighuse i Ringkøbing Amt.

Med andre ord: Hvis du kan skaffe et nyt medlem til Hardsyssel Historisk Samfund, så får du en bog gratis. Bogen "Fattiggårde og fattighuse i Ringkøbing Amt" koster normalt 75 kr. for medlemmer af foreningen og 150 kr. for ikke-medlemmer.

Sådan gør du/I

Når du har skaffet et nyt medlem, sender du pågældendes navn, adresse og e-mailadresse til Hardsyssel Historisk Samfund på mailadressen mail@hardsyssel.org og oplyser samtidig dit navn og din adresse. Du kan også gå ind på foreningens hjemmeside www.hardsyssel.org og klikke på ikonet BLIV MEDLEM. Så får du efterfølgende tilsendt bogen "Fattiggårde og fattighuse i Ringkøbing Amt". Bogen indeholder 42 artikler fra alle dele af det geografiske område, som Hardsyssel Historisk Samfund dækker. Den er skrevet af personer med tilknytning til især de lo-

kalhistoriske arkiver og foreninger. Bogen er på 280 sider med fast bind og rigt illustreret med fotos.

Det årlige kontingent for at være medlem af Hardsyssel Historisk Samfund er 195 kr. (Medlemskabet gælder også for eventuel ægtefælle/samlever). For kontingentet får medlemmerne bl.a. den årlige udgave af Hardsyssels Årbog. Som et ekstra tilbud til hvert nye medlem får pågældende en tidligere udgave af Hardsyssels Årbog gratis.

På forhånd tak, hvis du vil være behjælpelig med at skaffe nye medlemmer til vores forening. Du er også velkommen til at kontakte medlemmer af bestyrelsen for Hardsyssel Historisk Samfund. Det er:

Gudrun Gormsen, Holstebro, tlf. 5153 6560,
mailadresse: gudrun.gormsen@hotmail.com

Bodil Grove Christensen, Aulum, tlf. 2617 8759,
mailadresse: bodil.grove@gmail.com

Frode Riber, Naur, tlf. 4077 8033,
mailadresse: fr@friber.dk

Hans Herping, Ringkøbing, tlf. 4022 3738,
mailadresse: hans.herping@outlook.dk

Jens Erik Villadsen, Holstebro, tlf 2222 5308,
mailadresse: mail@jevilladsen.dk